

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
A-Openbaar	5 september 2023	n.v.t.

Onderwerp

Windenergie in Lansingerland en Katwijk

Advies

1. In te stemmen met de uitvoering van het plan van aanpak om te komen tot een besluit over kansrijke zoeklocatie(s) voor windenergie in de gemeente Lansingerland;
2. Vast te stellen de brief aan de gemeente Katwijk, waarmee de provincie de bestuursovereenkomst uit 2014 opzegt en de regie over de locatie weer terugneemt;
3. Vast te stellen de brief aan Provinciale Staten over de aanpak om te komen tot een besluit over kansrijke zoeklocatie(s) voor windenergie in de gemeente Lansingerland en het starten van een haalbaarheidsonderzoek voor het Valkenburgse Meer in de gemeente Katwijk;
4. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de provinciale stappen om meer inzicht te krijgen in de kansrijkheid van windenergie bij het Valkenburgse Meer in de gemeente Katwijk en in de gemeente Lansingerland.

N.B. Met een beroep op artikel 3, onder b van de Beleidsregel actieve openbaarheid Zuid-Holland 2017 wordt een uitzondering gemaakt voor het moment van publiceren van het GS-voorstel en daarbij behorende bijlagen tot na het bestuurlijk overleg met de gemeente Lansingerland (gepland op 8 september 2023).

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om wijzigingen van ondergeschikt belang aan te brengen die mogelijk voortkomen uit het bestuurlijk overleg met de gemeente Lansingerland dat nog moet plaatsvinden.

In GS van 12/09 is een aanvullende machtiging afgegeven om het plan van aanpak niet als bijlage mee te sturen naar Provinciale Staten..

Bijlagen

- GS brief aan PS – Windenergie in Lansingerland en Katwijk
- Bijlage bij Brief aan PS 2023-07-04 vervolgreactie Gemeente Katwijk op besluit teruggeven bevoegd gezag plaatsing windturbines langs Valkenburgse Meer (AV00238348).pdf
- Plan van aanpak locaties windenergie Lansingerland.docx
- GS Brief aan Katwijk - Terugnemen bevoegdheden windenergie.docx

1 Toelichting voor het College

Valkenburgse Meer

De provincie en de gemeente hebben in 2014 een bestuurlijke overeenkomst afgesloten waarin de gemeente de regie van de ontwikkeling van windenergie bij het Valkenburgse Meer kreeg van de provincie. De gemeente Katwijk heeft de regie op 4 juli 2023 teruggegeven aan de provincie. De eerste stap van dit proces is het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek waarin de laatste technieken en inzichten worden meegenomen.

Wij informeren nu uw college, omdat de keuze om wellicht door te gaan met de ontwikkeling van windenergie politiek gevoelig ligt. Verschillende partijen in de gemeenteraad hebben zich fel verzet tegen de komst van de turbines.

De informatie uit het haalbaarheidsonderzoek geeft niet alleen inzicht of windenergie op deze locatie haalbaar is, maar biedt ook informatie over de effecten van de turbines op de andere ambities in deze regio, zoals op het gebied van natuur en recreatie. De informatie kunt u gebruiken in de afweging op welke manier windenergie gecombineerd kan worden of kan bijdragen met de andere opgaven rondom het Valkenburgse Meer.

Lansingerland

In het coalitieakkoord 'Krachtig Zuid-Holland 2023-2027' heeft deze coalitie zich voorgenomen om in het najaar een besluit te nemen over een locatie voor windenergie in Lansingerland. Dit kan een alternatieve locatie zijn en als die niet gevonden wordt, dan wil deze coalitie Bleizo-West ontwikkelen voor windenergie. Het voornemen uit het coalitieakkoord is uitgewerkt in het plan van aanpak en daarom adviseren we GS expliciet om in te stemmen met de uitvoering van dit plan van aanpak.

Om in het najaar een besluit te kunnen nemen, stellen we in het plan van aanpak voor om uit te gaan van de vier zoekgebieden die uit de verkenning van de gemeente zijn gekomen en van daaruit deze gebieden verder te onderzoeken. Dit doen we door:

1. *Kansrijke gebieden te beoordelen aan ons eigen provinciaal beleid*
Op basis van intern beschikbare kennis over ruimte, wonen, ruimtelijke kwaliteit, natuur, erfgoed, recreatie en economie willen we de vier kansrijke gebieden beoordelen vanuit het provinciaal oogpunt. Wat zijn de belemmeringen vanuit ons eigen beleid, en welke kansen zien we om opgaven te combineren? Is wijziging van het beleid nodig?
2. *Toetsing van kansrijkheid ontheffing hoogtebeperkingen luchthaven*
Om de kansrijkheid van een ontheffing van de hoogtebeperking vanuit de luchthaven te kunnen bepalen, heeft onderzoeksbureau To70 in opdracht van de gemeente een aeronautische quick-scan uitgevoerd. Deze quick scan beperkt zich tot Bleizo-West en de door de gemeente gekozen drie alternatieve locaties. Met de informatie kunnen we een inschatting maken van de kansrijkheid van een ontheffing van de hoogtebeperking voor de vier kansrijke gebieden.
3. *Grondeigendom in kaart*
Voor de ontwikkeling van windenergie is medewerking van de grondeigenaar essentieel. Daarom is het goed om nu al zicht te hebben op het grondeigendom.

4. *Onafhankelijke beoordeling kansrijkheid*

Een onafhankelijk, gespecialiseerd bureau wordt gevraagd om een onafhankelijk oordeel te geven op de eigen provinciale toetsing, een marktconsultatie te doen en de business case opnieuw te bekijken. Die laatste twee vragen zijn belangrijk, omdat de elektriciteitsmarkt de afgelopen jaren op een aantal aspecten nogal is veranderd. Daarbij wordt nadrukkelijk ook gezocht naar energiecoöperatie die wil deelnemen in de ontwikkeling van windenergie.

5. *Bespreken kansrijke gebieden met de omgeving*

Hoewel in deze fase nog niet duidelijk is of en zo ja, waar windenergie in de gemeente gerealiseerd gaat worden, is het betrekken van belangrijkste stakeholders in deze fase belangrijk voor acceptatie van besluiten in de toekomst.

In bijgevoegd plan van aanpak zijn deze stappen verder toegelicht.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW : € 500.000,00

Programma : Ambitie 3 - Schone energie voor iedereen

Financiële risico's : Deel van het budget moet nog via de Voorjaarsnota 2024 en begroting 2025 worden geregeld.

Beheersmaatregelen : Budget voor dit jaar kan uit het resterende budget voor Energietransitie. Overige benodigde budget wordt opgevoerd via de Voorjaarsnota 2024 en de begroting 2025.

Juridisch kader

De provincie is vanuit artikel 9e van de Elektriciteitswet bevoegd gezag voor windparken tussen 5 en 100 MW. In de meeste gevallen zien we af van het toepassen van deze bevoegdheid en laten we de vergunningverlening en ruimtelijke inpassing aan de gemeente. Met de gemeenten maken we hierover individuele afspraken in een bestuursovereenkomst. Opzeggen van de bestuursovereenkomst kan na overleg tussen de partijen. Met zowel de gemeente Katwijk als Lansingerland hebben we een bestuursovereenkomst. Met het college van B&W van Katwijk voeren we al enige tijd gesprekken over de voortgang van de afspraken uit de bestuursovereenkomst. Mede naar aanleiding daarvan heeft de raad van Katwijk de regie voor de realisatie van windenergie teruggegeven. Met de brief aan Katwijk zeggen we de bestuursovereenkomst op. Voor de locatie in Lansingerland hebben we de regie naar ons toegetrokken om duidelijkheid te krijgen over de realisatie van het ontwikkelperspectief PROEFtuin BLEIZO. Dat kan, omdat we formeel bevoegd gezag zijn. Voor Lansingerland zeggen we voorsnog de bestuursovereenkomst niet op, in afwachting van de uitkomst van het besluit in het najaar. Met het college van Lansingerland is namelijk nog niet gesproken over de gevolgen van het coalitieakkoord voor de afspraken uit de bestuursovereenkomst.

Met een beroep op artikel 3, onder d van de Beleidsregel actieve openbaarheid Zuid-Holland 2017 wordt een uitzondering gemaakt voor het moment van publiceren van het GS-voorstel en daarbij behorende bijlagen tot na het bestuurlijk overleg met de gemeente Lansingerland (gepland op 8 september 2023). Op deze manier kunnen we de gemeente eerst informeren, voordat het besluit openbaar wordt.

Risico's Lansingerland

Het overnemen van de regie op het vinden van alternatieve locaties voor windenergie in de gemeente Lansingerland brengt een aantal risico's met zich mee:

- Alle zoekgebieden hebben veel technische belemmeringen. Het is nog niet gezegd dat het de provincie wel lukt om een alternatieve locatie voor windenergie te vinden. De terugvaloptie in het coalitieakkoord is windenergie op Bleizo-West en ook daarvan is het maar de vraag of hier windenergie gerealiseerd kan worden. Ook de marktomstandigheden kunnen ertoe leiden dat technisch mogelijke locaties alsnog niet ontwikkeld kunnen worden;
- Dit brengt ook het bestuurlijk risico met zich mee dat als het de provincie niet lukt om een alternatieve locatie in Lansingerland te vinden, de partners in het Convenant windenergie Rotterdamse regio en in de RES Rotterdam Den Haag naar de provincie zullen kijken voor een oplossing;
- Het randvoorwaardelijk stellen van een onherroepelijke omgevingsvergunning windenergie voor de realisatie van het ontwikkelperspectief voor Bleizo-West, kan leiden tot een lange periode van onduidelijkheid over de realisatie van het ontwikkelperspectief. Dit is voor de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer en mogelijk ook voor PS onacceptabel;
- Drie grote uitdagingen bij de organisatie en uitvoeringen van participatietrajecten, zijn a) uitsluiting, b) polarisatie en c) schijnparticipatie. Er is een risico dat vanwege de tijdsdruk op het proces, we onvoldoende in staat zijn om het hoofd te bieden aan deze uitdagingen;
- Ervaringen met windparken waarbij de provincie de bevoegdheid terugneemt, laten zien dat belanghebbenden vaak niet snappen dat als een gemeente geen windenergie wil, de provincie het dan alsnog wel doorzet. Dit kan tot veel onduidelijkheid en frustratie leiden bij belanghebbenden;
- Als niet op tijd een juiste projectleider gevonden kan worden, dan ontstaat een capaciteitstekort wat gevolgen kan hebben voor de planning;
- Onder de omgevingswet moet voor windenergie verplicht de procedure van een projectbesluit doorlopen worden. Dit vraagt veel inzet vanuit de provincie, zowel in het doorlopen van de procedure als het vinden van een initiatiefnemer en het meenemen van belanghebbenden in een zorgvuldig proces van participatie.

Risico's Katwijk

De risico's met betrekking tot het haalbaarheidsonderzoek in Katwijk zijn beperkt. Ook hier geldt dat als blijkt dat rondom het Valkenburgse Meer geen windenergie gerealiseerd kan worden, binnen de RES naar een oplossing moet worden gezocht.

2 Voorafgaande besluitvorming

De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer hebben in 2021 het Ontwikkelperspectief PROEFTUIN Bleizo-West vastgesteld, dat voorziet in de bouw van 4.000 tot 6.000 woningen gecombineerd met 100.000 tot 150.000 m² vloeroppervlak voor bedrijvigheid en dagelijkse voorzieningen. Op 2 februari 2022 hebben Provinciale Staten, naar aanleiding van een verzoek van Lansingerland tot functiewijziging voor Bleizo-West om het ontwikkelperspectief mogelijk te maken, besloten de huidige functie bedrijventerrein, deels agrologistiek te behouden. Daarbij hebben Provinciale Staten een aantal criteria geformuleerd op basis waarvan een heroverweging mogelijk zou zijn.

Er is een verschil van inzicht tussen de gemeente en de provincie over de benodigde beslisinformatie om aan Provinciale Staten een integraal heroverwegingsverzoek voor de locatie Bleizo-West voor te

kunnen leggen. Dit verschil van inzicht heeft onder andere betrekking op het thema windenergie. Hier zijn ook in de afgelopen anderhalf jaar op bestuurlijk niveau gesprekken over gevoerd.

Net als in Katwijk, heeft de provincie ook met de gemeente Lansingerland een overeenkomst gesloten waarmee de provincie de regie voor de ontwikkeling van de locatie voor windenergie Prisma/Bleizo/Overbuurtsche Polder bij de gemeente legt. Door de passage in het coalitieakkoord, trekt de provincie de regie weer naar zich toe om voor het onderdeel windenergie in de integrale afweging duidelijkheid te krijgen.

Voor Katwijk: Zie 1.

3 Proces

Als in het najaar blijkt dat er een alternatieve locatie (of meerdere locaties) kansrijk is in Lansingerland, dan kan GS aan PS voorstellen om een procedure te starten om deze alternatieve locatie op te nemen in de provinciale Omgevingsverordening, Bleizo-West als locatie voor windenergie te schrappen en om voor de nieuwe locatie een procedure te starten voor een projectbesluit. Het projectbesluit is voor windenergie verplicht onder de Omgevingswet. Voor het projectbesluit is het goed om zicht te hebben op een initiatiefnemer. De procedure voor het projectbesluit kan ook worden gestart voor de locatie Bleizo-West als in het najaar blijkt dat dit de meest kansrijke locatie is.

Voor Katwijk: Zie 1.

4 Participatie en rolnemng

De provincie stapt in de rol van presterende overheid in de zin dat zij de regie neemt op de ontwikkeling van windenergie op deze locaties.

We willen de kansrijke locaties in Lansingerland bespreken met vertegenwoordigers van belanghebbenden in Lansingerland en omliggende gemeenten Zoetermeer en Zuidplas. Uit onderzoek blijkt dat het nuttig is voor het totale proces om belanghebbenden al zo vroeg mogelijk in het proces mee te nemen in de keuze van de locatie voor windenergie.

We zetten deze fase van de participatie op langs de vier uitgangspunten zoals omschreven in ons Omgevingsbeleid: Doelen, Dialoog, Diversiteit en Doorwerking. Het is belangrijk te constateren dat het tijdspad dat in het coalitieakkoord is opgelegd, namelijk besluitvorming in het najaar van 2023, op gespannen voet staat met een zorgvuldige participatie van belanghebbenden. Daarom zijn in het plan van aanpak keuzes gemaakt ten aanzien van de opzet van de participatie van belanghebbenden bij de locatiekeuze voor windenergie in Lansingerland.

Ondernemers rondom het Valkenburgse Meer hebben aangegeven dat zij zich zorgen maken over de ontwikkeling van windenergie en die gevolgen die zij mogelijk daarvan gaan ondervinden. Wij zullen hen blijven informeren over de stappen die we zetten. Uiteraard blijven we ook met de gemeente Katwijk in gesprek over de voortgang op dit dossier.

5 Communicatiestrategie

Buiten de communicatie die richting belanghebbenden in het kader van het participatietraject plaatsvindt, zal er ook meer algemene communicatie plaatsvinden. Naar aanleiding van het

vaststellen van het plan van aanpak in GS op 5 september en het bestuurlijke overleg op 8 september publiceren we een nieuwsbericht op de website en richten we een webpagina in over onze aanpak voor Lansingerland. Naar aanleiding van het besluit over de locatie in Lansingerland in het najaar zullen we een persbericht uitbrengen. Ook voor de locatie Valkenburgse Meer in Katwijk zal een webpagina worden aangemaakt.

Na akkoord van GS en het bestuurlijk overleg met Lansingerland zullen de bijgevoegde brieven worden verstuurd. De PS-brief zal ook naar de gemeente Katwijk en Lansingerland ter kennisname worden gestuurd.